

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Metropolis Salisbvr gensis

Continens Fvndationes Et Erectiones Monasteriorvm, Et Ecclesiarum
Collegiatarum, &c. per Boiarum, ac loca quædam vicina

Hund, Wiguleus

Monachii, 1620

Additiones.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13578

in pago Pinzgoe, loca nuncupata, Bifonziò & Saluelda, quæ à Duce Bauariæ in beneficium tenebant, &c.

CELLAM, quæ vocatur Avve, supra dicto loco sitam, construxerunt Baldus, Fimulus & Robertus, Presbyteri, cum licentia eiusdem Ducis, in beneficio Dominico tradidit Tassilo Dux eidem Ecclesiæ, &c.

IN MONASTERIO Aufepulsi sunt quidam Nobiles, Harskircher à Zangenberg, Item quidam Helfendorfer, Anno 1400.

ANNO 1068, tempore Hildeprandi Papæ, Gebhardi Episcopi Salisburgensis, Henrici Regis, Vvelphonis Ducis, Egilberti, vt puto, Comitis Kraiburgensis, Cunonis Aduocati, Comitis Medlingensis, Hartvici Præpositus Auenfis, scripsit se Archipresbyterum in quodam publico instrumento, quod aliàs est inauditum.

ALIUD est Monasterium in Austria supra Anassam, non procul à Steyrarve fundatum, olim à Marchionibus Styriæ, Anno Domini 1107. Garsten nomine, in Garsten sepulti sunt Nobiles,

EBERSTETER,

HOLZHAUSER,

BERNPEKEN,

MAGENREUTER,

BERCKHOVER,

ADDITIO NES.

Vide Metropolim supra pag.

Ex lib. Tractat.
dis.

Copia donationis ab Archiep. Conrado I. Salisburgen. Monasterio Garsten facta

IN nomine Sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. *Chuonradus Dei gratia Saltzburgen- Vixit hic*
sis Ecclesiæ Archiepiscopus. *Chuonrad,*
Quia diuinis monitis fideles Ecclesiasticarum *circa an.*
rerum dispensatores esse frequenter ammonemur, sanctorum loca prout po- *106.*
tuimus alicuius doni honore studuimus sublimare. Instinctu ergo diuino
cleri & populi nostri consilio tradidimus super reliquias S. *Mariae* & S. *Radegun-
dis* in loco qui dicitur. *Mildorf* omnes decimas de noualibus *Curzensis* foresti
intra *Brainbert* & *Holinstein*, nec non & Siluam *Hechorve*: in communem vsum
Cænonicorum ibidem Deo seruientium. Huius traditiones testes sunt: Hen-
gilbreht marchio. Hengilbreht Hallensis Comes, Siurith Comes, Chuono aduo-
catus, & filius eius Chuono, Friderich de Hunesperch. Heinric de Sechirchen,
Megengoz pincerna, filius eius Siboto. Othcoz. Adelbero & filius eius Durnch.
Lintolch. Wisent. Herborth de Friheim. Volcholt. Volcholt & filius eius Volch-
olt. Liutvvin de Emphingen. Wolfram de Ophenvanc. Engildich de Perg. Got-
frit, Chunrac, Adolo, Seurith, Starchanth, Abraham, Wernhart & frater eius Ruod-
diger, Heinrich & Heinrich. Gotfrith, Ougo, Wezil de Amphingen. Gotfrith de
Amphing. Adalpreht, Ruodiger, Pernolt, Walther de Chreiburg, Arnolt, & Ar-
nolt & filius eius Dietmarus, Pruno & frater eius Wernher. Roupreht & frater
eius Heinrich, Lampreht & Wernher, Arnolt & Richer & Roupreht.

*Præpositi Hartvici Instrumentum cuius meminit Dn. Hun-
dus tale est.*

Ego Hartvici *Ouenfis* Ecclesiæ Dei gratia Præpositus, atq; Archiprespiter
notum

Ex eod.
Tradit. lib.
M. 6.

notum facio omnibus Christi fidelib⁹, qualiter quidam nobilis vir nomine *Waltherus* constituit vnum diē quatuor propriis mancipiis suis, *Esinpreht, Pecila, Trafo* atq; *Ganenrvip* vocatis ad suum legitimū diem, ea scilicet ratione, vt in his tribus continuis diebus, id est in sexta feria, & in sabbato, atq; in dominica die iure perpetuo habeant libertatem eundi, manendi vbi velint, ac propriis vtilitatibus consulendi, prout queant ac velint. & ita in præsentia & consensu ac consilio atq; manu hæredum suorum, nomine *Richer* atq; *Mahsfrit* pro remedio animæ suæ atq; parentum suorum eadem mancipia cum agris & pratis ad hoc dispositis, cū pascuis circa atriolum equis inibi Deo militantū interim pasceendis cum diuina peragantur officia, cum exitibus & redditibus, ac cum omni lege qua possidebat potestatiua manu delegauit ad altare S. *Valentini* in loco qui dicitur *Pettinheim*, ea videlicet conditione, vt in vsu *Touschirchensis* parochiani penitus cedat. Sic tamē si in singulis vigiliis seu ieiuniis, atq; in festiuitatibus cunctis, & in secundo vel saltē in tertio die Dominico, in vnaquaq; hebdomada ter missam ob honorē Dei pro redēptione animarum quarum corpora ea loci tumulata requiescunt, celebrare voluerit. Si autē in vna hebdomada de supra memoratis quicquam omiserit, & in proxima adimplere satagerit, vtilitatem supradictorum bonorum non minus ex debito habuerit. Sin vero seruitium Dei vt prælibatum est, idem Sacerdos negligens existat facere aut patrare, pari modo desistat ex omnibus ad idem altare pertinentibus in suum jus vel quicquam temerare. Nam si in progenie eorundem Dominorum jam prænominatorum aliquis fuerit presbyter, qui eodem ordine voluerit inibi ministrare Deo & sanctis, quorum reliquiæ in illa Ecclesia continentur, omnia ad illam pertinentia ei rite debentur. Quod si seruitus Christi nec tali modo profectum ad id loci habere potuerit, tunc demum Sancti Spiritus instinctu potenti manu decreuit, vt mancipia eidem altari tradita, cum omni eorum posteritate seruilis conditionis iugum absq; omnium in Christi consortio commorantium retractione excutiant, & pro redemptione animæ suæ suorumq; parentum de cetero suis seruimimis molestia lege perpetua omnimodis liberati, vtilitatē eiusdem altaris cum agris & pratis sine omnium Christi fidelium contradictione in proprium iure perpetuo possideant. Sic tamē vt in singulis annis tam ipsi quam omnis eorum posteritas quinque nummos in precio ceræ ad illuminationē, aut lignorum ad eiusdē basilicæ constructionem, Veruntamen posteaquam filij iam adulti censum designatum dare maturescant, parentes quippe absq; huiusmodi datione violentia omnium Christianorum seclusa mox quiescāt, ac preces indefessas pro eis ad Deum semper fundant, ex quorum pietate tam immensam gratiam habeant. Quod si quislibet Clericus siue Laicus, quod absit, inuidiæ veneno suffusus, avaritiæ facibus accensus, stimulis Sathanæ agitat, mente vesana non respiciens ad vindictam quæ eum ab omnipotente consecutura sit nisi fuerit hanc legem inspiratione Sancti Spiritus potestatiuæ manus auctoritate stabili tenore statutam infringere, aut deteriorare siue adnichilare, vel quolibet modo impugnare, adhæreat lingua eius faucibus suis, ne loquatur mendacium, veniat illi laqueus quem ignorat, & captio, obscurentur oculi eorum ne videant, & dorsum, effundat Dominus super eum furorem suum. fiat habitatio eorum deserta, cum iudicatur exeat condemnatus, &c. vsque pro eo quod non est recordatus facere misericordiam. Hiatus terræ ceu Dathan & Abyron deglutatur, cum Iuda, cum Pilato in profundum abyssi dimergatur, vbi cum suis consimilibus penas luat sempiternas. Vt lex ista stabilis & inconuulsa, firma permaneat & rata, his testibus est corroborata. Vlrich, Deil, Tiemo, Altman & filius eius Wergant, Marchvart, Wccil, Rudolf, Engiluan, Adelpreth, Lagile.

Lagile. Grimhárt. Altman. Macil. Ainhart. Pránthot. Hanzo. Dieppo. Riphum. Richer. Hecel. Malitfrit. Hi nobiles viri. Gerolt. Diepolt. Adelun. Gnanno. Engil. Eccl. Antrich. Enolt. Frumehere. Wiheman. Dietmar. Menigoz. Wasegrin. Weoíl. Hi viri domus Dei & alij complures. Hæc facta sunt anno ab incarnatione Domini M. LXVIII. tempore Hildiprandi Papæ. Gebehardi Archiepiscopi. Heinrici regis. Welfonis Ducis. Engilberti Comitis. Chuononis aduocati. Adlwiniparochiani, feliciter, A M E N.

ANno incarnationis Dominicæ M. C. VII. *Conrado* Dei gratia Archipræsule *Eppo* pater meus dedit me *Richardam* Sanctæ Dei genitrici *Maria* ea scilicet Ex eodem lib. condicione, vt singulis annis quinque nummos darem eidem Ecclesiæ. Si autem per quinquennium persoluere negligerem, in sexto anno penitus ancilla eiusdem Ecclesiæ essem. Si vero paupertate coacta quinque nummos soluere nequirem, tribus solutis liber manerem. Testes huius rei præsentis fuerunt, Petrus, Marvvardus, Gotefridus, Hezil. Werigant. Fruhont, Reinhart, Purckhart, Dietmar, Fritel, Rudolf, Siboto, Richer.

Omnibus Christianam fidem profitentibus & defendentibus notificamus, qualiter duæ couterinæ sorores *Adelheit* scilicet & *Tuta* sub libera parschalcorum condicione constitutæ, prædium suum *Woluesgrube* rogatu *Cadelhohi* presbyteri Sanctæ *Maria Garze* sub Christianæ fidei testimonio coram *Canone* aduocato delegauerunt super altare Sanctæ *Maria* sanctæq; *Radegundis* ea lege, vt vsus illius prædij quasi & inquirendi supradicto presbytero filioq; suo *Vdalrico* persoluerentur. Post vtriusq; verò obitum prædium illud pro remedio animæ illorum, & parentū illorum supradicto altari & fratribus ibidem seruientibus Deo deseruiret. Testes autem huius rei sunt isti. Wernher de Goppinheim. Afram de Isina. Liutvvin & Wezil de Amphingin. Wernhart & frater eius Rudger de Wilkirchin. Dietmar & Babo de Durrinberck. Albuin & frater eius Ludvvin de Gebinigin. Herman de Gribingin. Volcholt de Friheim. Cunrat de Wolganesberge. Rudolf de Richersheim. Irminstein de Engilmundisberge. Arnolt de Megilingin. Starkant de Moringin. Vrluge de Nithardingin. Eruuin & frater eius Enziman de Imminheim, & præterea multi alij qui viderunt.

CATALOGVS PRÆPOSITORVM ET

Archidiaconorum Garsensium, quot quidem eorum diligenti inquisitione ex antiquis documentis haberi potuerunt.

I. **BOSO** fundator primus fuit huius Monasterij Præpositus, quem *Tassilo* tertius *Boiaria* Dux, cum oblatione plurium censuum Episcopo *Salisb.* ad hoc Monasterium commendauit. Post hunc *Bosonem* forte ob temporum iniuriam, & quia Monasterium igne consumitum est, in quo & diplomata vetera perierunt, nihil penitus inuenitur ad annos ferme 400. vsq; ad *Hugonem*.

HUGO. } *Ititres* Præpositi reperiuntur in nostro traditionum libro circa annos Domini 1100. indistinctè tamen, & sine certo annorum numero monasterio præfuisse vsq; ad tempus schismatis, quod ortum est tempore *Alexandri PP. III.* & *Friderici Imp. I.*

EGENOLPHVS Anno 1160.

Hic *Egenolphus* fuit imperatoris *Friderici* Capellanus, & ab eodem Imp. ad hoc monasterium tempore schismatis intrusus.

IOAN-

IOANNES, Anno 1164.
BERTHOLDVS, 1185.

Sub hoc Præposito approbatur institutum Augustinianum huius loci; Monasterium in protectionem apostolicam suscipitur, & confirmantur redditus.

ADELVNVS, 1204.
FRIDERICVS secundus, 1239.
EPO.
ERNSTO seu Ernestus.
GVNDACRVS, 1317.

Ex annorum numero facile deprehenditur aliquot Præpositos hic deesse, quorum a. nomina indagari hætenus non potuerunt.

Ex necrologio descriptus est hic Præpositus, & pro primo habitus.

ALBERTVS Lebezndorffer 1374.
IACOBVS, 1390.
IACOBVS Hinderskircher, 1420.
CONRADVS, 1435.
THOMAS Surauer 1448.
CHRISTOPHORVS Nadler 1459.
IOHANNES Moshaimer 1469.
IOHANNES Stokhaimer 1494.

Primus obtinuit à Sixto III. Pont. usum baculi & mitræ, potestatem benedicendi vestes Sacerdotales.

IOHANNES Zollner 1523.
IOHANNES Sebambacher 1525.
SEBASTIANVS Baltram 1532.
CASPARVS à Leuznprunn 1535.

Hic fuit generalis Ordinis Teutonici in Memmingen Commendator, aliquandiu Administrator, Præpositus & Archidiaconus huius loci.

VALENTINVS Rhem, 1548.
GEORGIVS Odnhueber, 1556.
GEORGIVS Hadersperger, 1591.
MICHAEL WANGNER Eccius præsidet adhuc hoc anno 1619.

PRÆPOSITI MONASTERII AVV.

- I. HARTVICVS, Præpositus, An. 1068. de hoc nihil certi in Monasterio reperitur.
- II. FRIDERICVS, An. 1141.
- III. HERBARTVS, An. 1161.
- IV. LOTHARIVS, An. 1181.
- V. BABO, An. 1204.
- VI. CONRADVS, An. 1245.
- VII. HENRICVS, An. 1259.
- VIII. EBERHARDVS, An. 1267.

IX. ORT.

- IX. ORTWINVS, *An. 1291.*
 X. WERNHERVS, *An. 1306.*
 XI. THEODORICVS, *An. 1316.*
 XII. FRIDERICVS II. *An. 1319.*
 XIII. WERNHARDVS, *An. 1361.*
 XIV. VDALRICVS, *An. 1370.*
 XV. FRIDERICVS III, *An. 1398.*
 XVI. FRANCISCVS, *An. 1425.*
 XVII. PETRVS, *An. 1445.*
 XVIII. VINCENTIVS *Decretorum Doctor, An. 1452.*
 XIX. GEORGIVS, *An. 1463.*
 XX. IOHANNES, *An. 1464.*

Insulati Prelati.

- XXI. WILHEMVVS *Helfendorfer An. 1464.*
 XXII. CHRISTIANVS *Sperer, An. 1504.*
 XXIII. SEBASTIANVS *Schnepff An. 1515.*
 XXIV. PETRVS *Häckl, An. 1524.*
 XXV. CHRISTOPHORVS *Layminger, Magister, An. 1539.*
 XXVI. IOANNES *Cronperger, An. 1540.*
 XXVII. IOANNES *Haymoltinger, An. 1553.*
 XXVIII. ABRAHAMVS *Cronperger, Magister, An. 1582.*
 XXIX. MATTHIAS *Vogt, An. 1593.*
 XXX. BALTHASAR *Endris, An. 1604.*

BEYHARTING MONASTERIVM CANO. REGVLARIVM SANCTI AVGVSTINI.

MONASTERIVM superioris Vindeliciæ fundarunt Iudith secundum Augustin. fol. 622. & frater eius Megingotzus, Monachis Augustinianis. Consecratum est à Romano Episcopo Gurcensi, iussu Conradi Archiepiscopi Salisburgensis, circa Annum 1130. Nam Henricus, Episcopus Frisingensis, rebus Imperij studebat. Conradus autem auctoritatem Pont. Max. sequebatur. liber manuscriptus de foundationibus aliquorum Monasteriorum Bauariæ refert, Nobilem quandam matronam, nomine Iudich, in suo fundo propè villam Hartingen, Cœnobium in honore S. Ioan. Baptistæ extruxisse, & hoc primò Virginibus sacris dicasse. Postea verò auctoritate Apostolica ordinem mutasse, substitutis in locum Monialium Augustinianis Monachis, sacras autem Virgines in Monasterium Altenhochenavv migrasse. Ipsam fundatricem in Cœnobio suo, liberaliter à se dotata sepultam esse, & reliquisse septem filias, à quibus septem familiaria Ministerialium eiusdem Monasterij ortæ sunt, quarum tamen nomina ibidem non extant. Item hoc Cœnobium per Rudolphum & Ludouicum post Imperatorem, Bauariæ Duces, & præsertim per Stephanum iuniorem Ducem, maximis priuilegiis confirmatum esse. In fundatione huius Cœnobj mentionit fit duorum Megingozorum, vnus de Milingen, alterius de Zaizering, cuius nominis duæ villulæ ibidem proximè sunt sitæ, quæ proculdubio eo tempore peculiare Dominos hoc nomine habuerunt, à quibus hæc fundatrix originem ducat.